

TERVETULOA OSALLISUUDEN PERUSTEET -WEBINAARIIN !

NUORTEN SUOMI

“NYT MINÄ OLEN MINÄ, JA KAIKKI MITÄ TAPAHTUU, MERKITSEE JOTAIN”

TI-TI-UU KIRJASTA NÄKYMÄTÖN LAPSI -TOVE JANSSON

Mikä ihmeen Nuorten Suomi?

Linkki videoon: <https://youtu.be/LZuhT0Q0vWQ>

NUORTEN
KYVYT ESIIN

Nuorten Suomi ry

Nuorten toimijuutta ja vaikuttamista edistävä valtakunnallinen asiantuntijajärjestö

NUORTEN
ÄÄNI ESIIN

Kannustaa ja tukea eri **yhteisöjä** tunnistamaan nuorten potentiaali ja kehittämään toimintaansa nuorten toimijuutta ja osallisuutta vahvistavaksi.

Vaikuttaa **yhteiskunnan rakenteisiin** siten, että ne tukevat ja mahdollistavat nuorten osallisuuden ja äänen kuulumisen.

Lisätä ja vahvistaa **nuorten** tahtoa sekä mahdollisuuksia osallistua, toimia ja vaikuttaa sekä tehdä tulevaisuutta.

NUORTEN
SUOMI

Turvallisemman tilan periaatteet

Tunnista tekemäsi oletukset

Kunnioita jokaisen itsemäärättyä oikeutta. Älä oleta esimerkiksi toisten sukupuolta, taustaa tai mielipiteitä sanavalinnoilla tai muulla toiminnalla.

Kuuntele ja opi

Ota jokainen vastaantuleva ihminen, asia ja tilanne mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä. Ole avoin sinulle annettulle palautteelle ja pyri muokkaamaan toimintaasi sen perusteella.

Kunnioita

Kunnioita muita osallistujia ja osoita se.

Anna ja tee tilaa

Tunnista, millaisessa roolissa ja asemassa olet eri tilanteissa. Ole aktiivisesti läsnä ja huolehdi, että kaikilla on mahdollisuus osallistua ja jakaa ajatuksia.

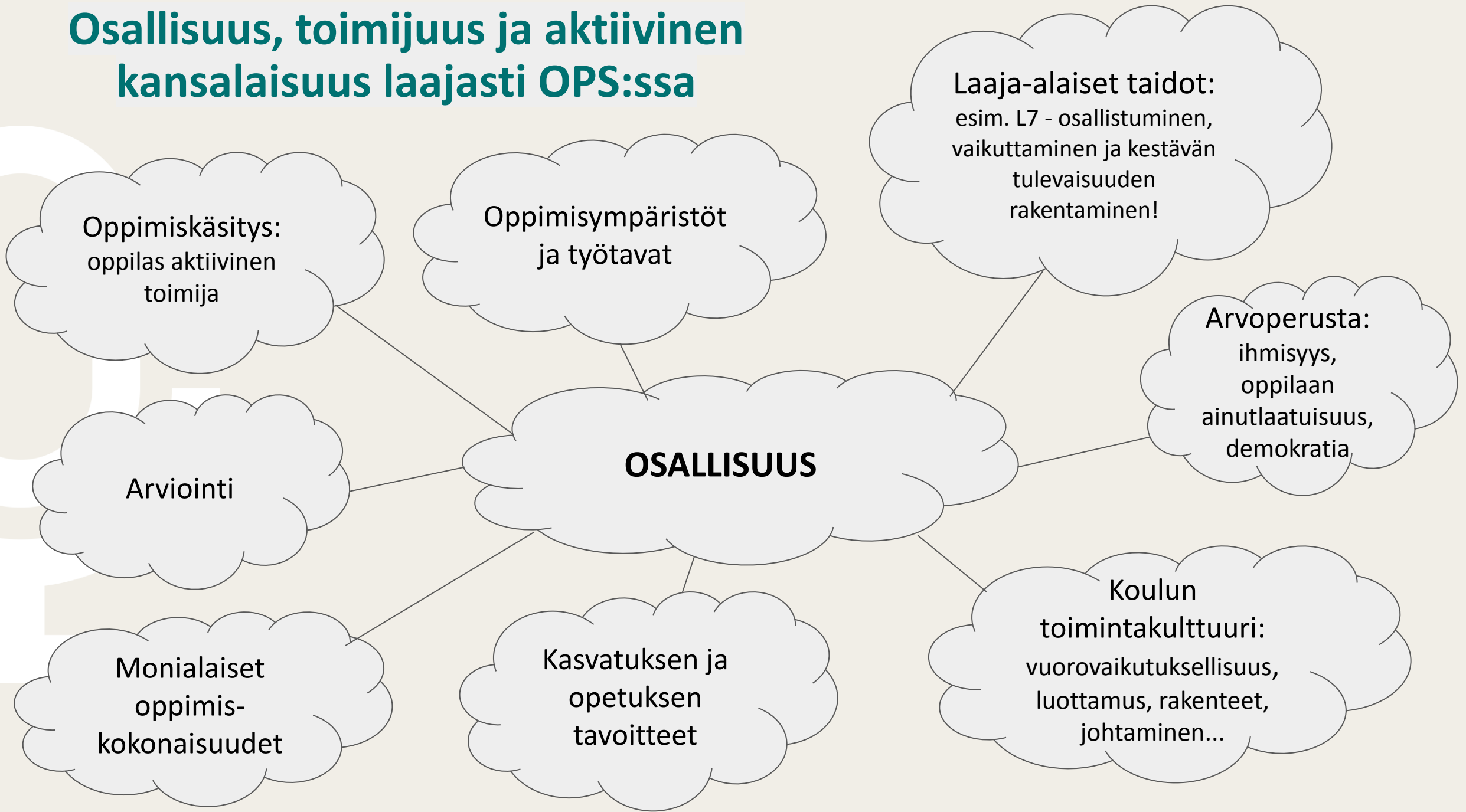
Toimi

Jos näet tai kuulet häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, puutu siihen itsellesi sopivalla tavalla. Puuttamalla toimit myös esimerkkinä toisille.

Muista inhimillisyys

Erehtyminen ja kysyminen on sallittua. Kaikkea ei tarvitse tietää ja osata valmiiksi!

Osallisuus, toimijuus ja aktiivinen kansalaisuus laajasti OPS:ssa

**Emeritusprofessori
Jouni Välijärvi**

NÄKÖKULMIA OSALLISUUTEEN KOULUSSA

- ❖ Oppimisen edistäminen
  - Motivaatio
  - Yhteisöllisyys
- ❖ Elämäntaidot, yhdessä tekeminen
  - Opiskelu
  - Työelämä
- ❖ Kansalaisuus demokratiassa
  - Täysivaltainen kansalainen, tasa-arvo
  - Demokratian toimivuus

Opetussuunnitelma velvoittaa monin tavoin osallisuuden edistämiseen

MITÄ OSALLISUUS ON LAPSELLE JA NUORELLE?

- ❖ Tunne ja kokemus, että kuuluu johonkin joukkoon
  - Kuulluksi tuleminen
  - Ymmärryksen saavuttaminen
- ❖ Mahdollisuus vaikuttaa
  - Kokemus mahdollisuudesta vaikuttaa
  - Voi nostaa asioita esiin ja tavoitella muutosta
- ❖ Todentuu arjen elämässä ja monissa eri ympäristöissä
  - Palvelut, yhteiskunnan rakenteet yms. tarjoavat edellytykset
- ❖ Samaan aikaan keino ja päämäärä
- ❖ Oikeus mutta ei velvollisuus
- ❖ Oikeus, joka kuuluu kaikille

OSALLISUUS ARJEN TOIMINNOISSA

- ❖ Aikuiset mahdollistavat
- ❖ Vahva yhteiskunnallinen intressi
- ❖ Kuuleminen ja kuulluksi tuleminen
  - Toisen näkökulman tunnistaminen
  - Toisen asemaan asettuminen
- ❖ Ymmärtäminen ja hyväksyminen - kohtaamisen merkitys
- ❖ Rakentuu kuulluksi ja ymmärretyksi tulemisen ympärille
- ❖ Tunnistetaan lasten ja nuorten arjen toimintaa, jossa he kehittävät yhdessä oppimisen taitoja ja saavat kokemuksia mahdollisuuksista vaikuttaa
- ❖ Miten saada kaikki mukaan?

OSALLISUUS JA HYVINVOINTI

- ❖ Halu olla mukana, osa joukkoa, on perustava tarve
  - Mikä mahdollistaa/estää mukana oloa?
- ❖ Yksinäisyys on vakava uhka hyvinvoinnille ja terveydelle
- ❖ Mahdollisuus olla mukana lisää hyvinvointia
  - Miten lisätään mahdollisuuksia olla mukana?
- ❖ Tunnustuksen saaminen toisilta vaatii näkyväksi tulemistä
  - Millaisen lapsen näkee, mihin kiinnittää huomiota?
- ❖ Arjen merkitys korostuu – ei erillisiä hankkeita, edustuksellisuutta tai vain joidenkin osana
- ❖ Jokainen tarvitsee tuekseen toisia ihmisiä
- ❖ Monenlaisille lapsille erilaisia mahdollisuuksia löytää luontainen tapansa toimia

OPPILAIDEN OSALLISUUS KOULUSSA

- ❖ Kuunnellaan, mitä lapsella ja nuorella on sanottavaa
  - Heille merkitykselliset asiat
  - Kohtaamisen merkitys
  - Aikuisen tuen kaipuu
- ❖ Koulun arjen uudistaminen
  - Ei erillinen projekti
  - Omien arvojen, asenteiden ja toimintatapojen tunnistaminen
  - Pienten asioiden tärkeys
- ❖ Kokemus kuulluksi tulemisesta ja reiluudesta
  - Kokemusten mittaaminen
  - Muutos aikuisten asenteissa
  - Tasavertainen kohtelu

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 12(1) artiklan mukaan sopimusvaltiot takaavat lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa.

Lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.

Perustuslain 6.3 §:ssä puolestaan määrätään, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

Lasten oikeus kuulluksi tulemiseen ja tiedonsaantiin on turvattu myös muissa ihmisoikeussopimuksissa, kuten YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa sekä Euroopan neuvoston vähemmistöpuiteyleissopimuksessa.

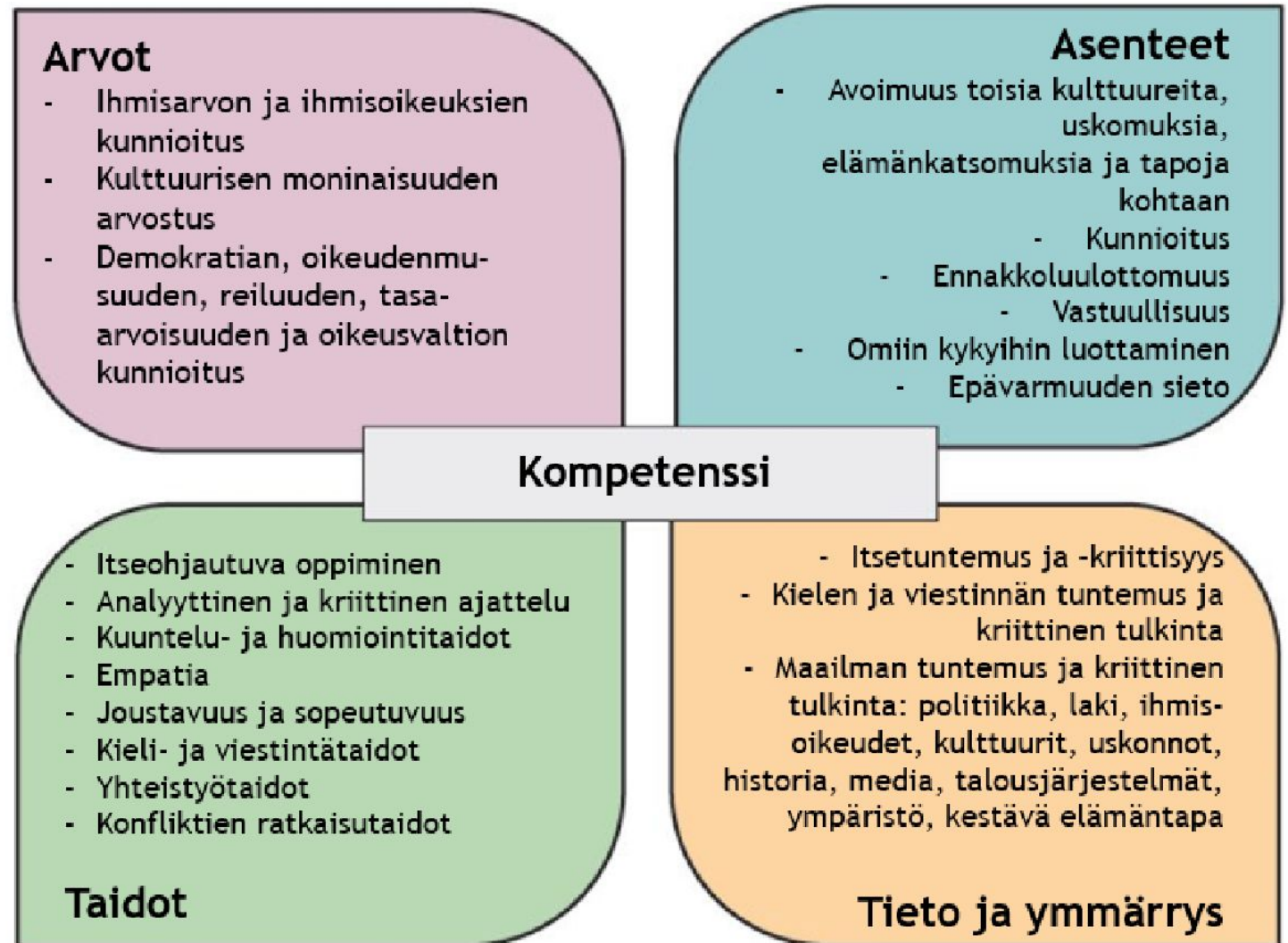
Dosentti
Matti Rautiainen

SE OLI TUON VIKKA!

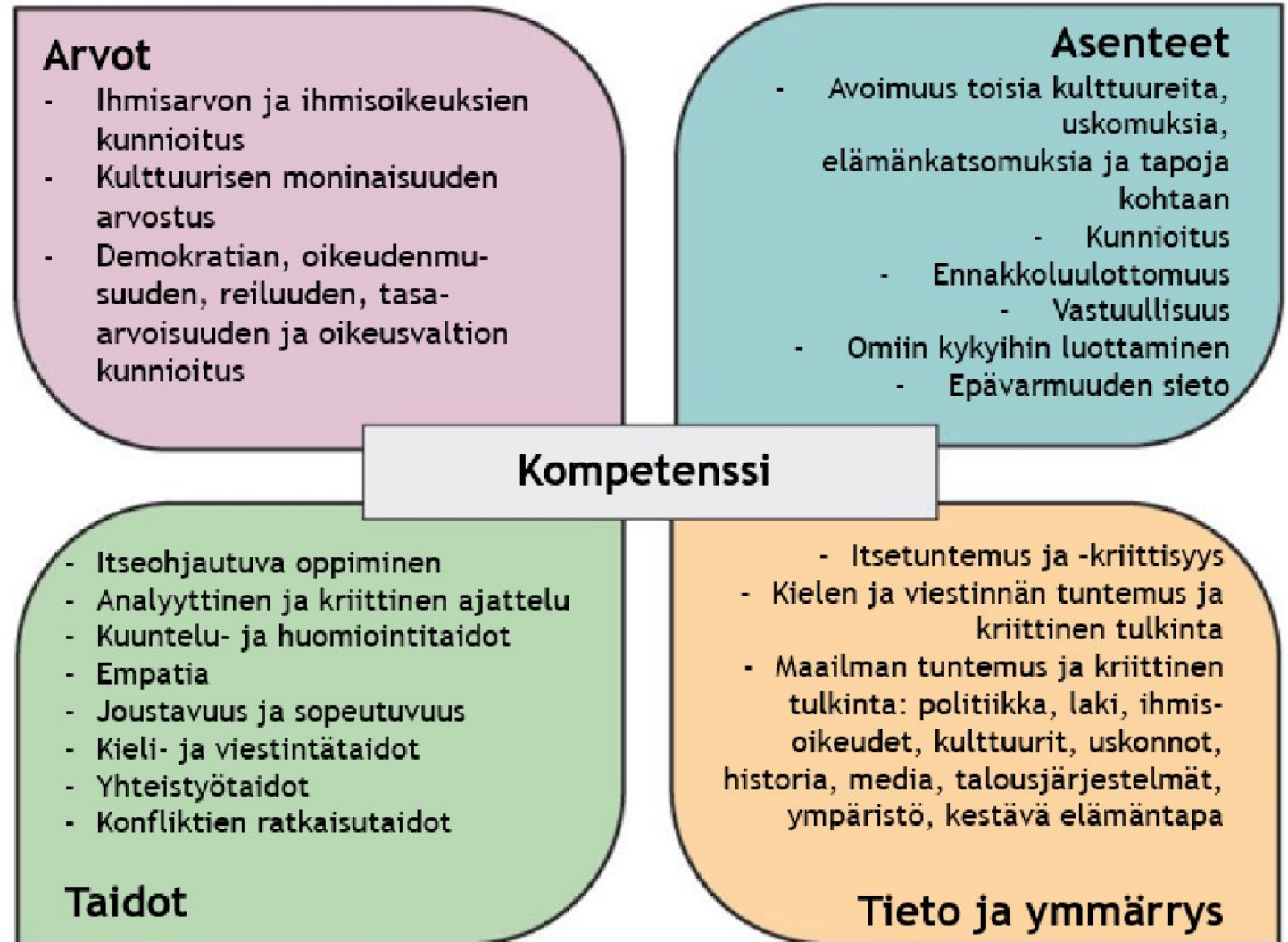
Heikki Kumpulainen
2018

Euroopan neuvoston demokratiakulttuurin kompetenssit/osaamisalueet

Valitse kahdestakymmenestä kompetenssistä omasta mielestäsi tärkein, jota koulun tulee edistää.

Kirjoita se itsellesi ylös.

Ohjeet huoneisiin:

- Keskustelkaa rauhassa toistenne valintaa kuunnellen.
- Pohtikaa ja puntaroidkaa. Valitkaa yhdessä yhteinen tärkein.
- Aikaa n. 10-15 min.
- Siirrämme teidät takaisin yhteiseen tilaan
- Varoitamme siitä 1 min ennen.

Suomalaisen kouludemokratian vaiheet

(Lähde: Rautiainen, Hiljanen & Männistö (2022) Lupaus paremmasta. Demokratia ja koulu Suomessa)

VAIHE	AJANKOHTA	DEMOKRATIAN LUONNE
Kansakoulun 1. vaihe	1860-luku – 1917	Ei demokratiaa
Kansakoulun 2. vaihe	1917–1940-luvun alku	Valkoinen demokratia
Kansakoulun 3. vaihe	1940-luvun loppu, 1950- ja 1960-luvut	Vasemmistolaisen demokratian nousu
Peruskoulun 1. vaihe	1970-luku	Taistelu kouludemokratiasta
Peruskoulun 2. vaihe	1980- ja 1990-luvut	Kouludemokratian kuihtuminen
Peruskoulun 3. vaihe	2000-luku	Demokratian paluu ja uudelleen määrittely

TAULUKKO 3. *Opiskelijoiden näkemys käytettävistä opetusmenetelmistä tai omasta roolistaan, kun lukiassa opetetaan yhteiskunnallisia asioita.*

Käytetty menetelmä	Opiskelijat tekevät projektitöitä, joissa tietoa kerätään koulun ulkopuolelta (esim. haastatteluin, kyselyin)	Opiskelijat työskentelevät pienissä ryhmissä erilaisten aiheiden tai kysymysten parissa	Opiskelijat käsittelevät asioita draaman, fiktion tai pelien kautta	Opiskelijat tekevät muistiinpanoja opettajan luennoidessa	Opiskelijat keskustelevat ajankohtaisista asioista
Käytössä usein tai hyvin usein	15 %	63 %	10 %	74 %	59 %
Sijaluku	7	3	10	2	4
Käytetty menetelmä	Opiskelijat tutkivat ja/ tai analysoivat eri nettilähteistä saatua tietoa (esim. wikisivustot, verkkolehdet)	Opiskelijat opiskelevat oppikirjoja apuna käyttäen	Opiskelijat ehdottavat käsiteltäviä aiheita tai asioita seuraavia oppitunteja varten	Opiskelijat määrittelevät käytettävät opiskelutavat	Opiskelijat määrittelevät tavoitteet oppimiselle
Käytössä usein tai hyvin usein	54 %	80 %	11 %	11 %	23 %
Sijaluku	5	1	8	8	6

Kansalaisuus demokratiassa

Lähteet:

Westheimer, J & Kahne, J. 2004.

What kind of citizen?

The politics of educating for democracy.

American educational research journal 41, no. 2: pp. 237-269.

Fornaciari, A., & Rautiainen, M. (2020).

Finnish teachers as civic educators:

From vision to action.

Citizenship Teaching and Learning, 15(2), 187-201.

Table 1. Examples of the three kinds of citizens (Westheimer & Kahne 2004)

	<u>Personally</u> responsible citizen	Participatory citizen	Justice-oriented citizen
Description	Acts responsibly Pays taxes, recycles, gives blood and volunteers to lend a hand in times of crisis	Is an active member of community organizations and improvement efforts Organizes improvement efforts Knows how government agencies work and how to accomplish collective tasks	Critically assesses social, political and economic structures Seeks and addresses injustice Knows about democratic social movements and how to effect systemic change
Sample action	Contributes food to a food drive	Helps organize a food drive	Explores why people are hungry and <u>acts to solve root problems</u>
Core assumptions	To solve social problems and improve society, citizens must have good character, and they must be honest and law-abiding members of society.	To solve social problems and improve society, citizens must actively participate and take leadership positions within established systems and structures.	To solve social problems and improve society, citizen must debate, <u>question</u> and change established systems and structures when they produce patterns of injustice.

Moninainen demokratia

JYU DISSERTATIONS 389

Jesper Kristiansson

"Aika paljon sai tehdä, kunhan se liittyi siihen historiaan ja opetussuunnitelmaan"

Oppilaiden valtaistuminen
yläkoulun historian tunneilla

---

*Kiitos osallisuudestasi ja
hyvää matkaa tärkeän työn parissa!*

